

Congres 'Waterbeheer en Landschapshistorie'

12:30 uur	Welkom en opening <i>Dagvoorzitter Pieter-Jan Hofman (Algemeen bestuur HH Delfland) & Arjan de Zeeuw (Directeur RCE)</i>
12:35 uur	Introductie Landschapshistorie en Waterbeheer <i>Berno Strootman (Rijksadviseur)</i>
12:55 uur	Ontwikkeling van beekdallandschappen – een tijdreis <i>Hans Renes (Universiteit Utrecht)</i>
13:10 uur	In gesprek met Bas van der Wal (STOWA) en Arne Haijtsma (RCE) over de vruchten van de samenwerking
13:20 uur	In gesprek met Hans Bleumink (Bureau Overland) over het Handboek Beken en Erfgoed

Pauze

13:45 uur – 15:00 uur
Werksessies ronde 1

Pauze

15:30 uur – 16:45 uur
Werksessies ronde 2

Borrel

Welkom!

Arjan de Zeeuw & Pieter Jan Hofman

Directeur Kennis & Advies

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

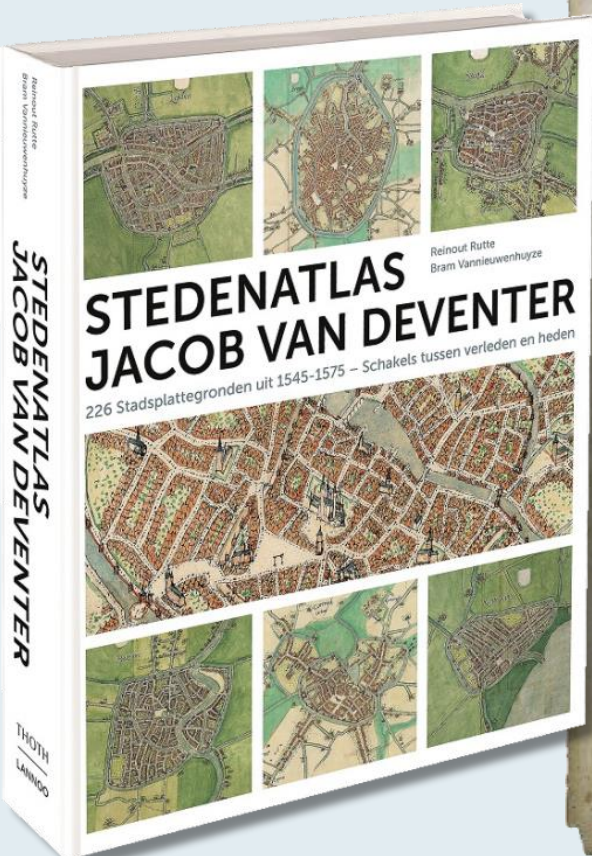
Algemeen bestuurslid

Hoogheemraadschap van Delfland

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

stowa

Kaart van de Verstedelijking x

https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=VerstedelijkingNL

Navigeren

KAARTLAGEN

Voorgondlagen

- ☐ Rijksbeschermde stads- en dorpsgezichten
- ☐ Stedelijke wederopbouwgebieden
- ☐ Groei 35 grootste steden 1200-2010
- ☐ Nederland in 1575
 - ☐ Toponiemen
 - ☐ Objecten
 - ☐ Waterlopen
 - ☐ Routenetwerk
 - ☐ Stadsplattegronden
 - ☐ Landschap

Achtergrondlagen

- ☐ Topografie 2016
- ☐ Luchtfoto
- ☐ Geen achtergrond

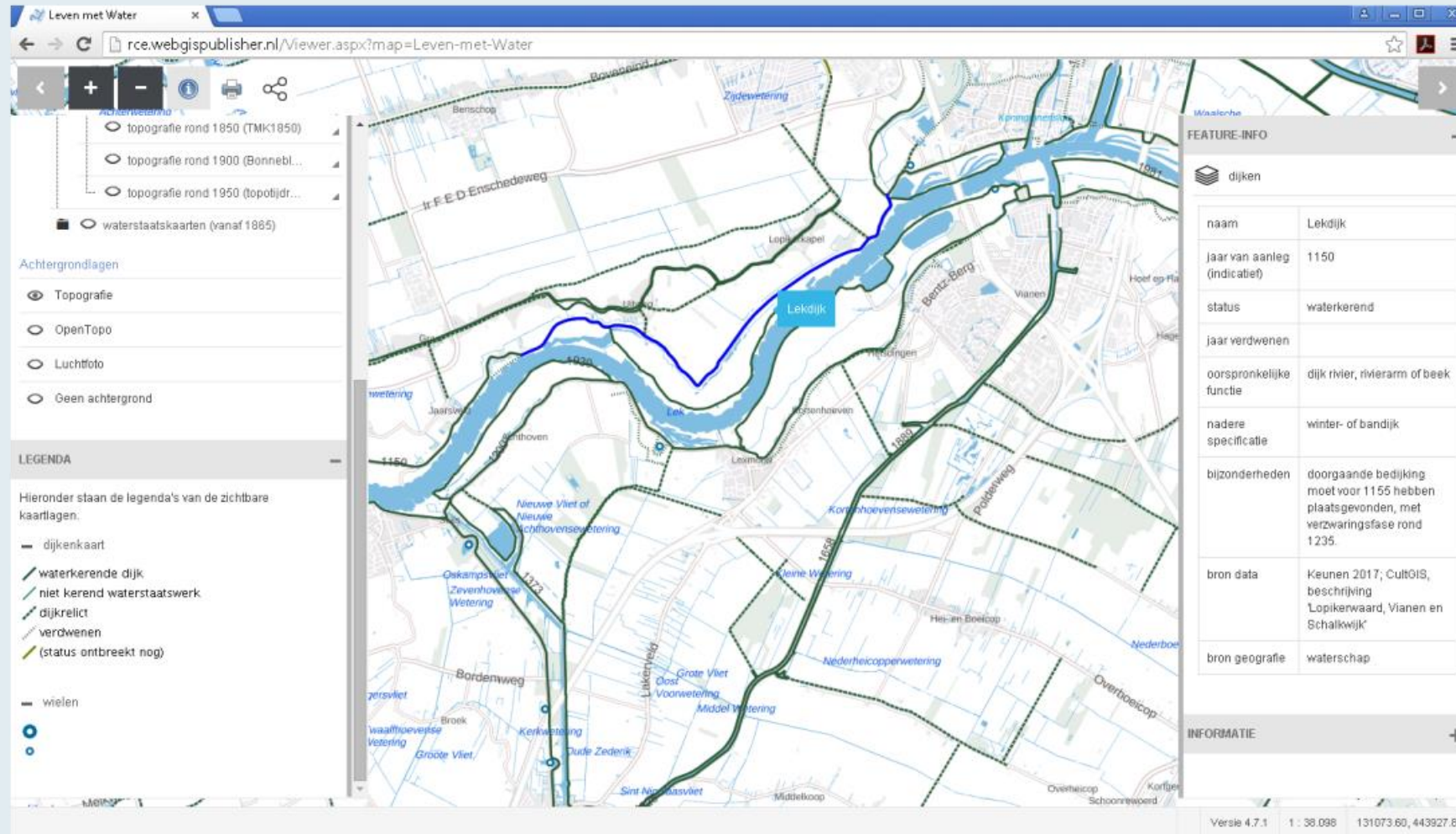
LEGENDA

Hieronder staan de legenda's van de zichtbare kaartlagen.

Objecten

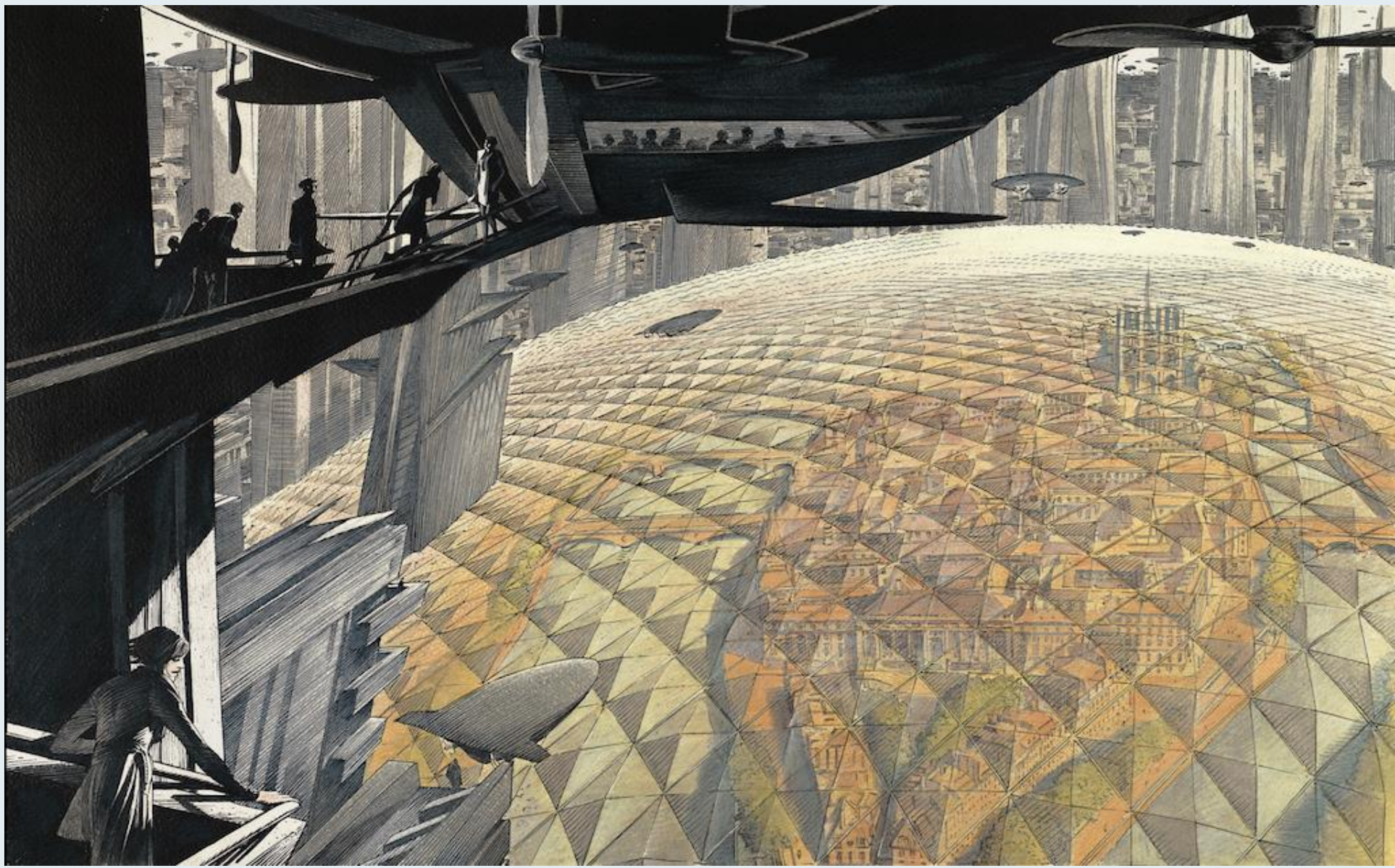
- admiraliteitshuis
- banpaal
- bron
- doelen
- fort
- galg
- havenhoofd of baken
- hek

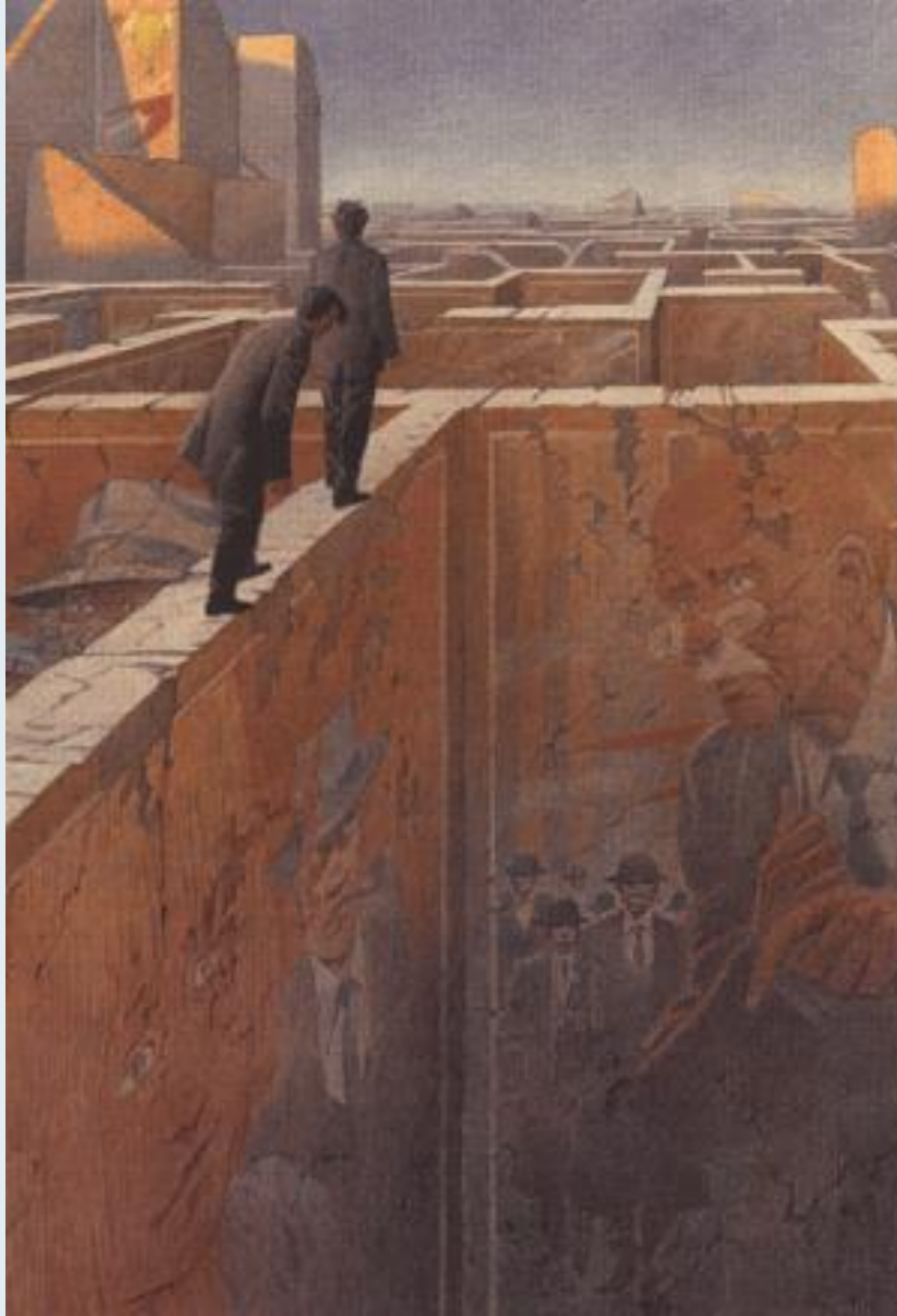
Versie 4.7.1 1 : 9.524 156311 24, 461764 22

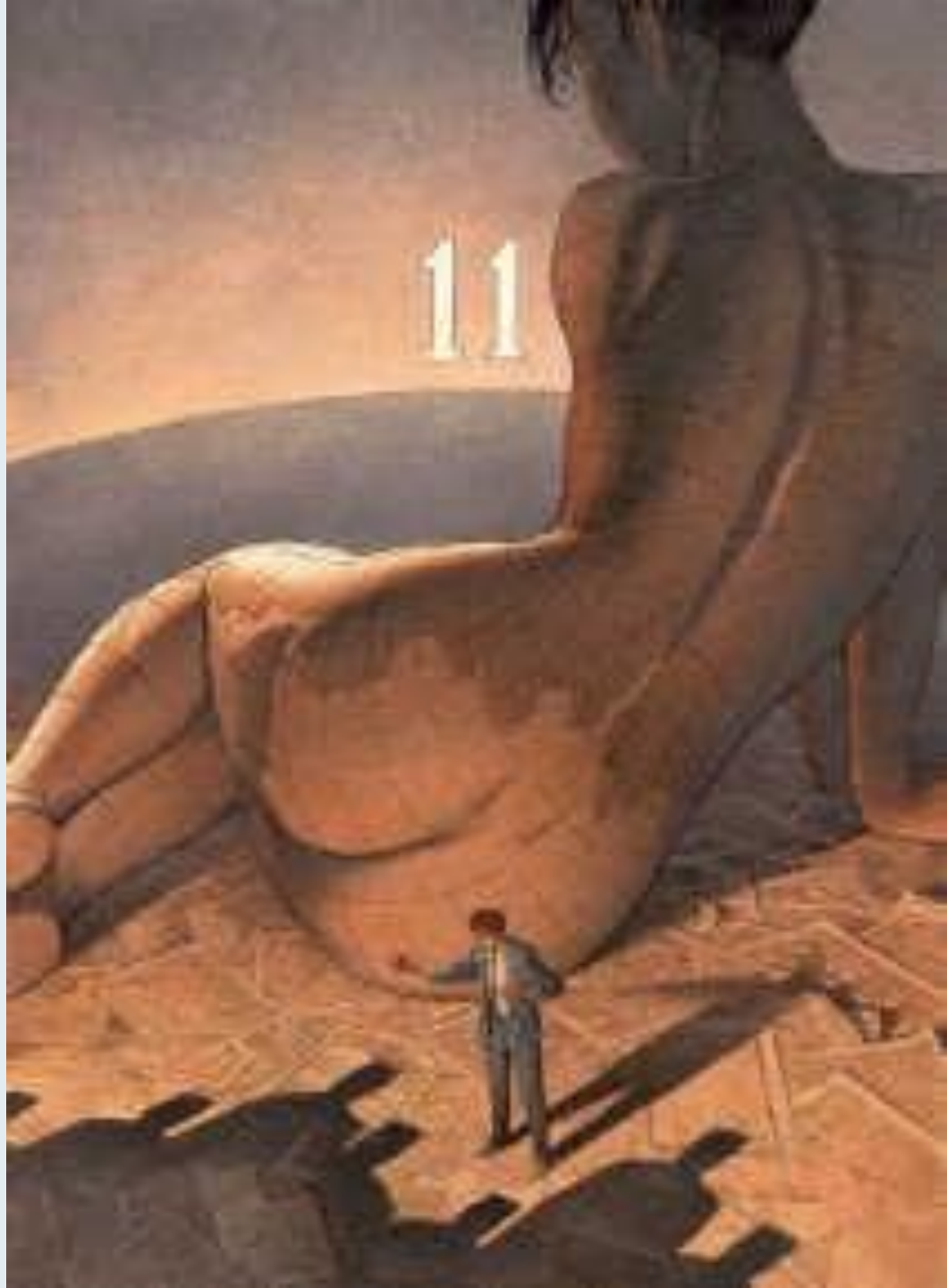

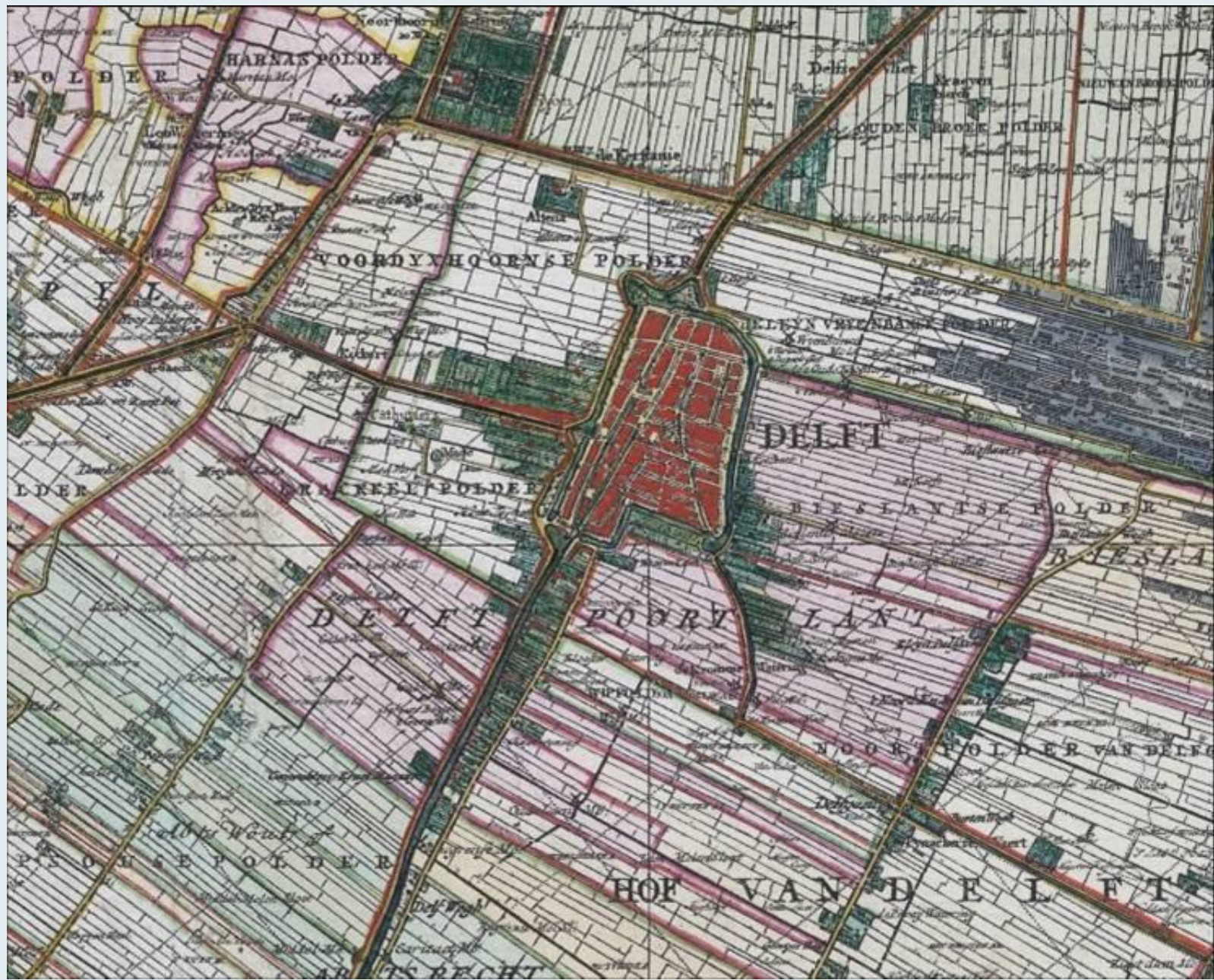
‘Waterbeheer en Landschapshistorie’

‘Waterbeheer en Landschapshistorie’

Berno Strootman

Rijksadviseur voor de Fysieke Leefomgeving

Hans Renes

Prof. dr. Universiteit Utrecht

An aerial photograph of a river landscape, likely in the Netherlands, showing a complex network of ditches and fields. A grid of thin white lines is overlaid on the image. The text 'Ontwikkeling van beekdallandschappen: een tijdreis' is written in large white letters across the top half of the image.

Ontwikkeling van beekdallandschappen: een tijdreis

Hans Renes, UU/VU, 15 oktober 2019

Karaatli

- 1 Er zijn veel soorten beken
- 2 Beken en beekdalen maken deel uit van het historische cultuurlandschap
- 3 We moeten van hermeandering naar landschapsherstel en daarbij is historisch onderzoek nuttig

Haelense Beek,
gekanaliseerd
1935-1936

*'Het vraeiste en raerste in Hollandt is eene
levendige beeck te hebben.'*

 Advies van Johan Maurits van Nassau (1674) voor de tuin van Zorgvliet.

VU **VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM**

IS VERDER KIJKEN

Oudeschans en de Westerwoldse Aa in 1918 en recent

1871

Situatie van een gedeelte van de Barneveldsche Beek,
in de gemeenten Amersfoort en Stoutenburg.

De Barneveldse Beek bij Stoutenburg, 1871.

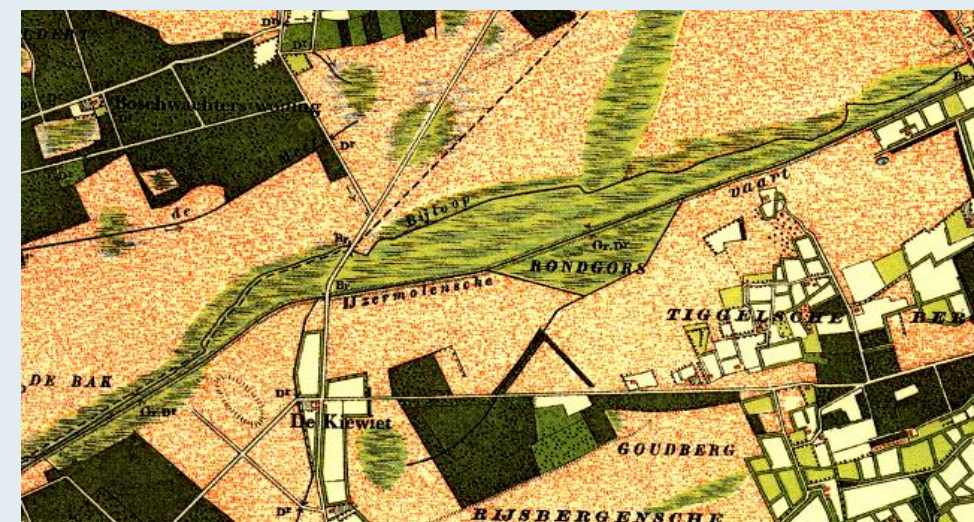
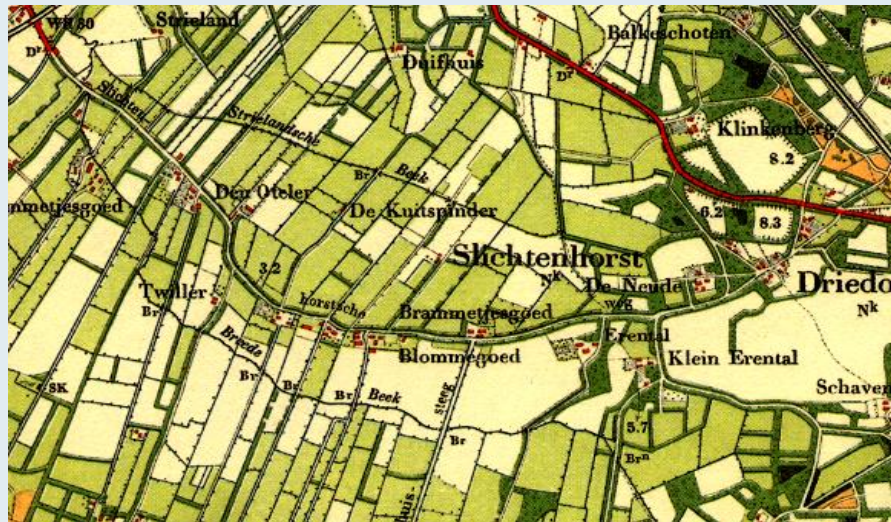
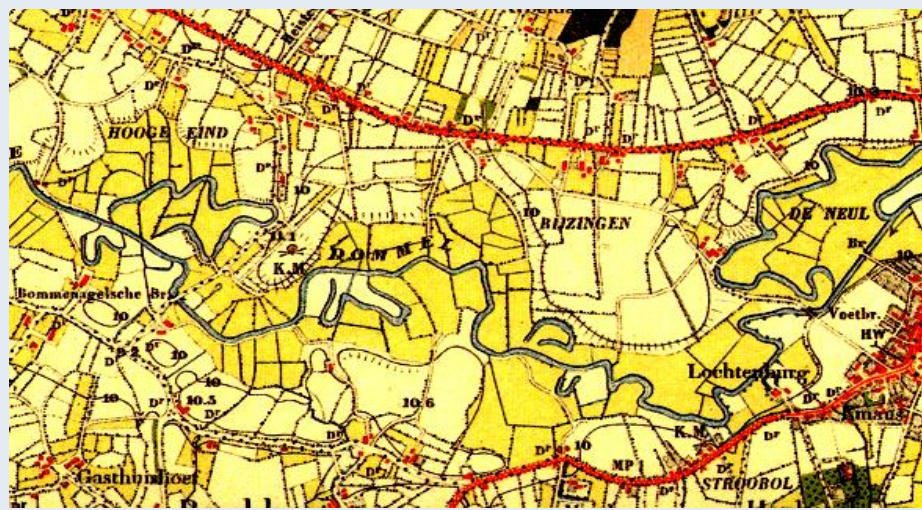
Variatie in beken

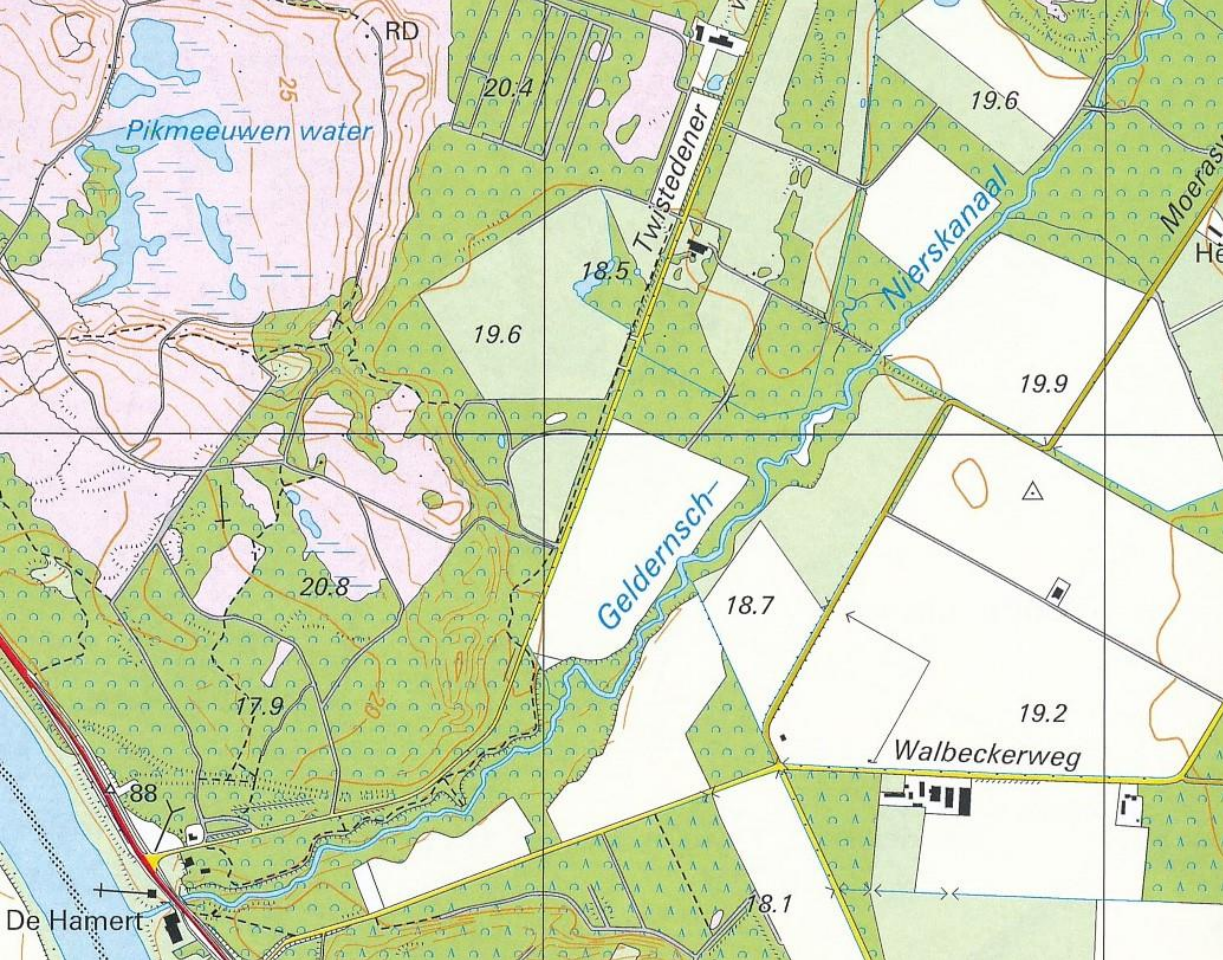
1 De Dommel: een actief meanderende beek in een duidelijk beekdal.

2 Een landschap met onduidelijke beekdalen en sterk antropogeen beïnvloede beken bij Almelo. Veel waterlopen met namen als graaf, lee en wetering.

3 Ook bij Nijkerk een landschap met onduidelijke beekdalen en antropogeen beïnvloede beken.

4 De Bijloop bestaat pas sinds het dal in de 17e eeuw is uitgeveend. De IJzermolensche Vaart is in 1619 aangelegd als Turfvaart (omgeving Rijsbergen)

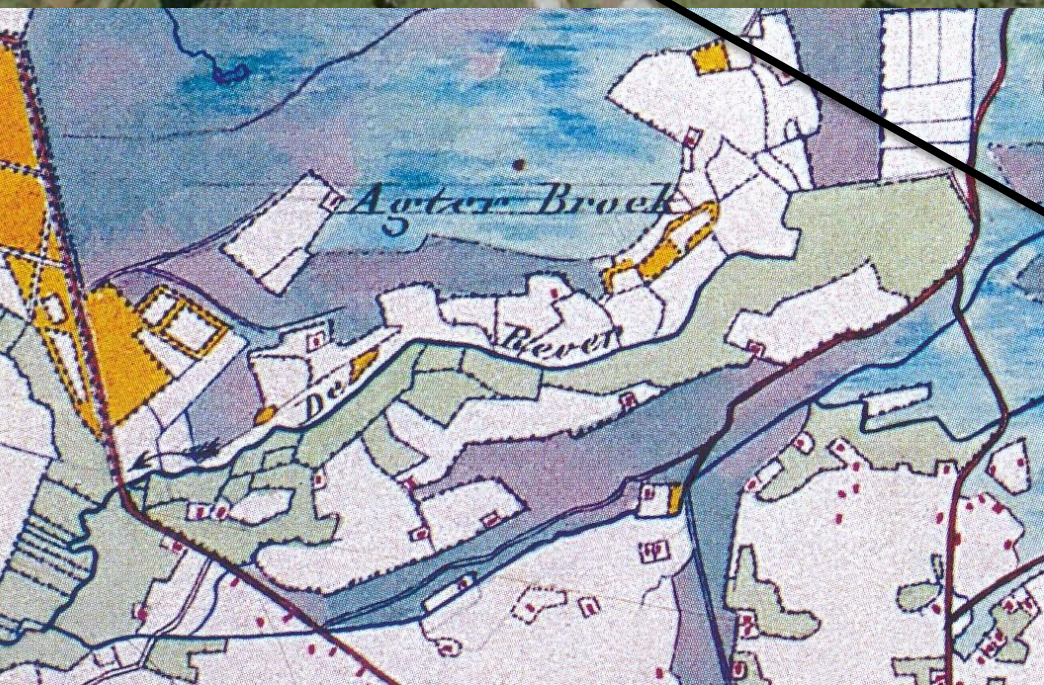
2009

De Bevert bij
Eerde: want
een beek hoort
nu eenmaal
bochten te
hebben

1819-1829
(Huguenin)

1900

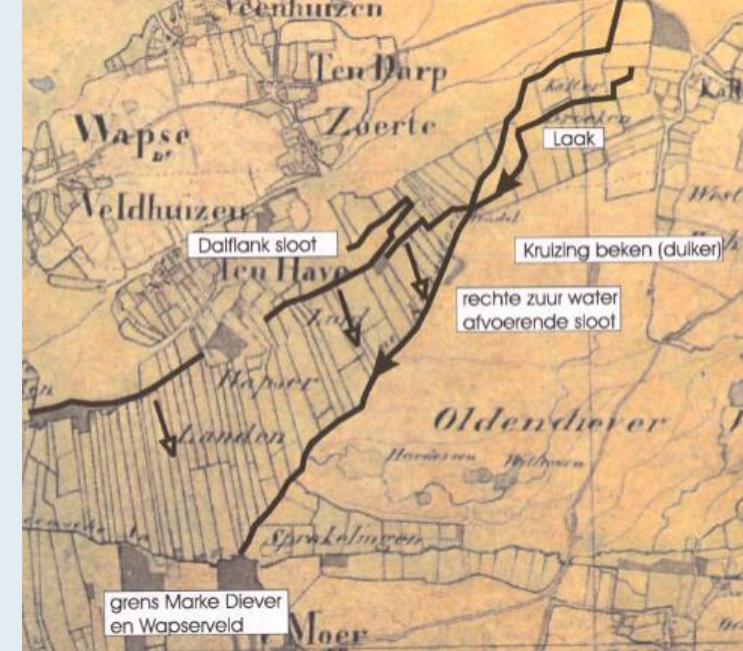

Gebruik beken

- Waterafvoer
- Wateraan- en afvoer (vloeiveiden, visvijvers)
- Energie (molens)
- Transport

Gebruik beekdalen

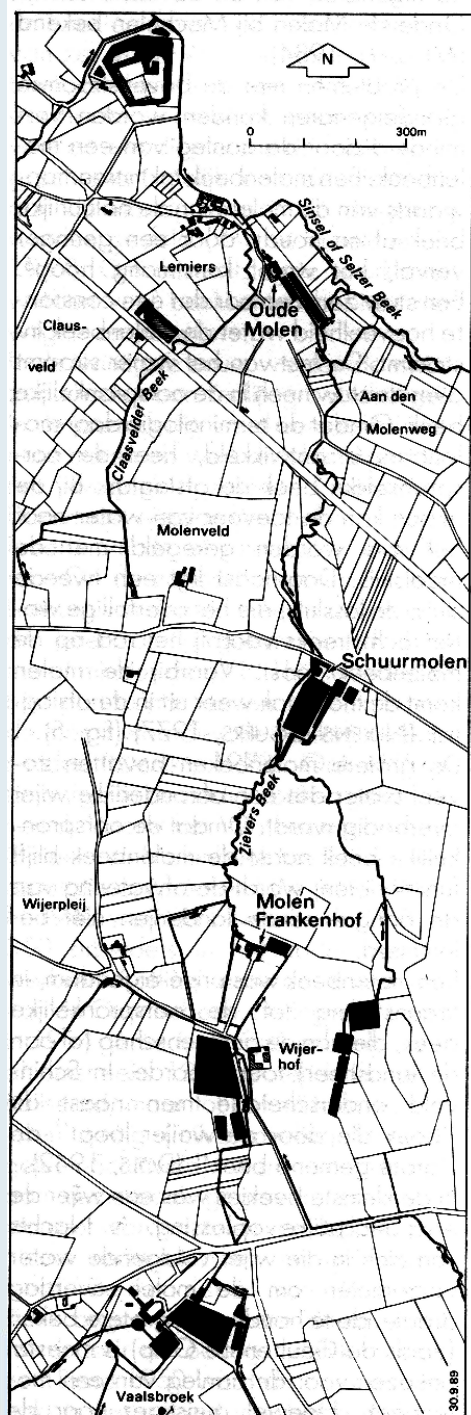
- Wei- en hooiland (soms vloeiveiden)
- Doorkruist door wegen
- Verdedigingswerken

De omgeving van Blarendonk in het kaartboek van Averbode (1650-1680).

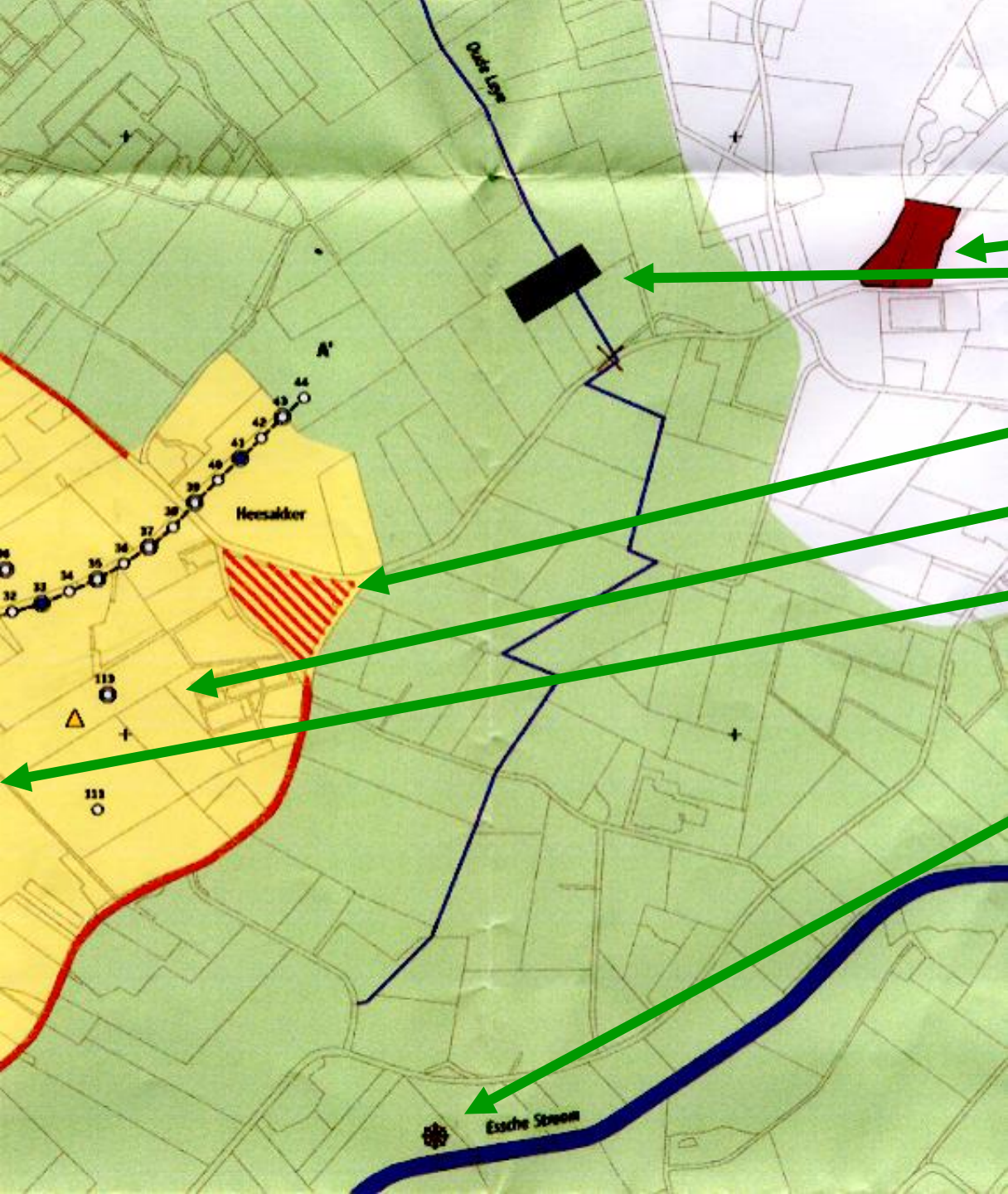
Grote en Kleine Schans

Watermolen

De Belverse Akkers (Haaren, Brabant)

Romeins grafveld

knuppelbrug

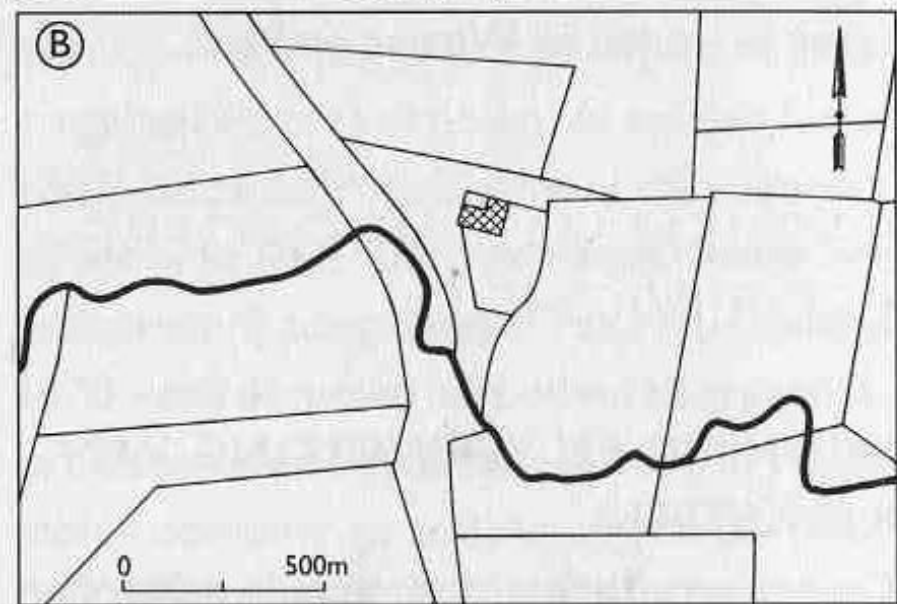
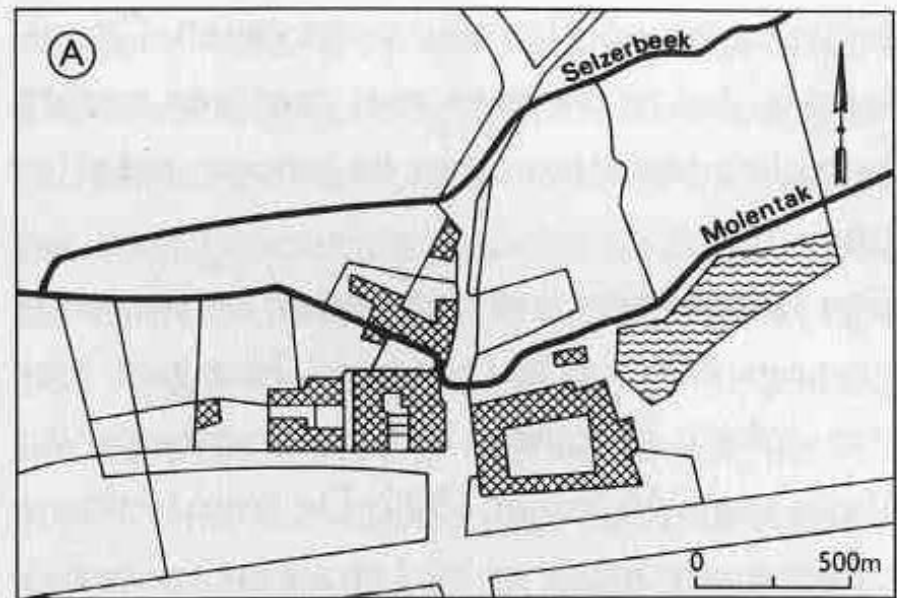
dries

Belverse Akkers

Mogelijke Romeinse
bewoning

Watermolen

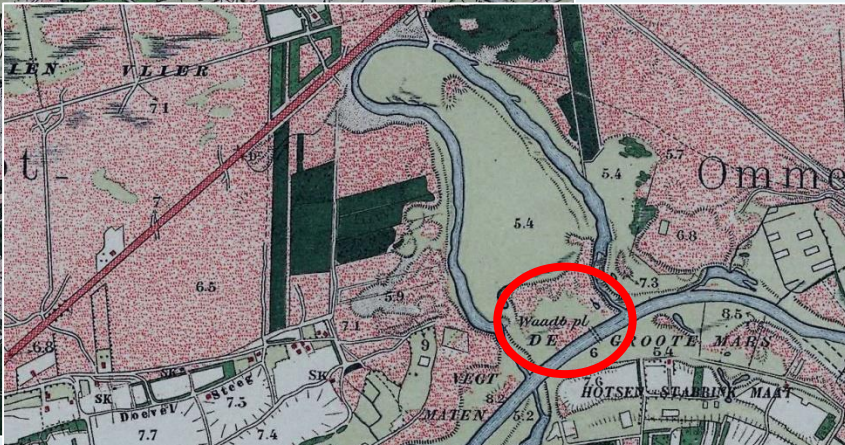
Bron: J.A.M.
Roymans,
RAAP-rapport
722

- Bebouwing
- Waterloop
- Molenvijver
- Kavelgrens

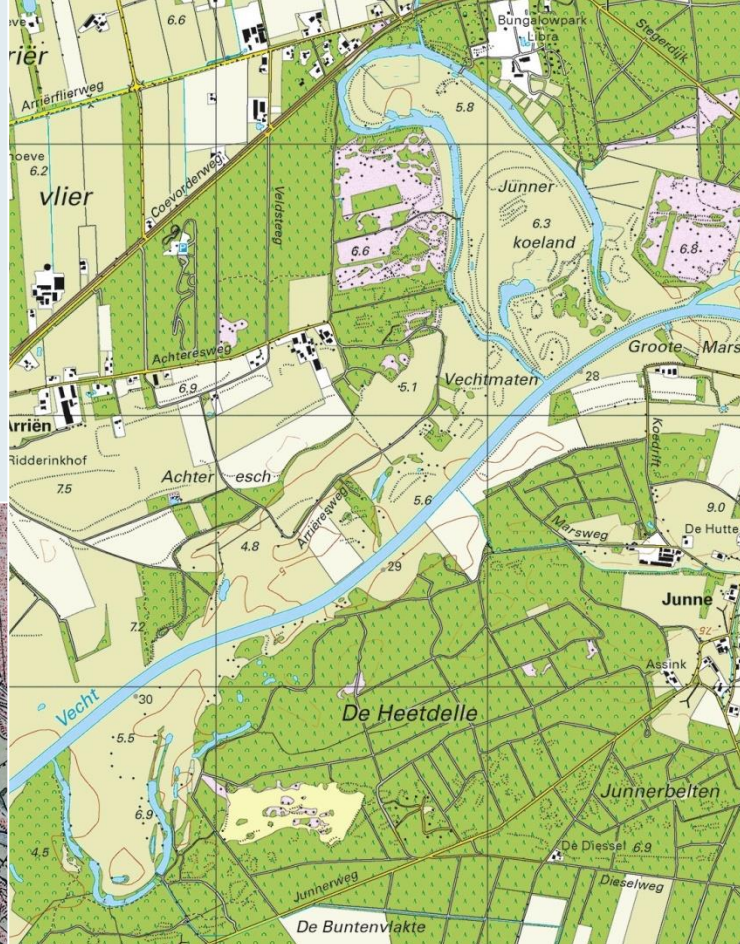
1896

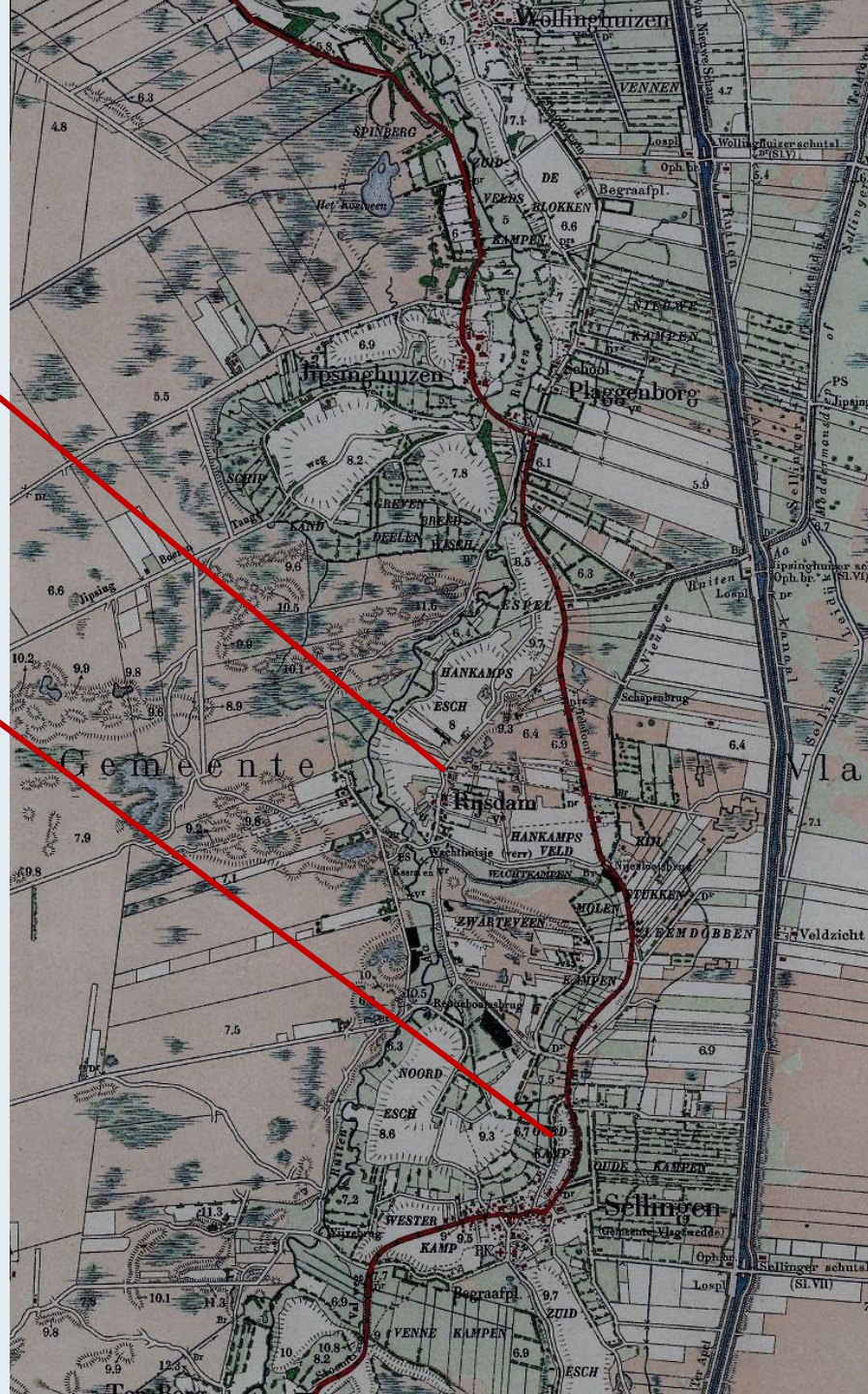
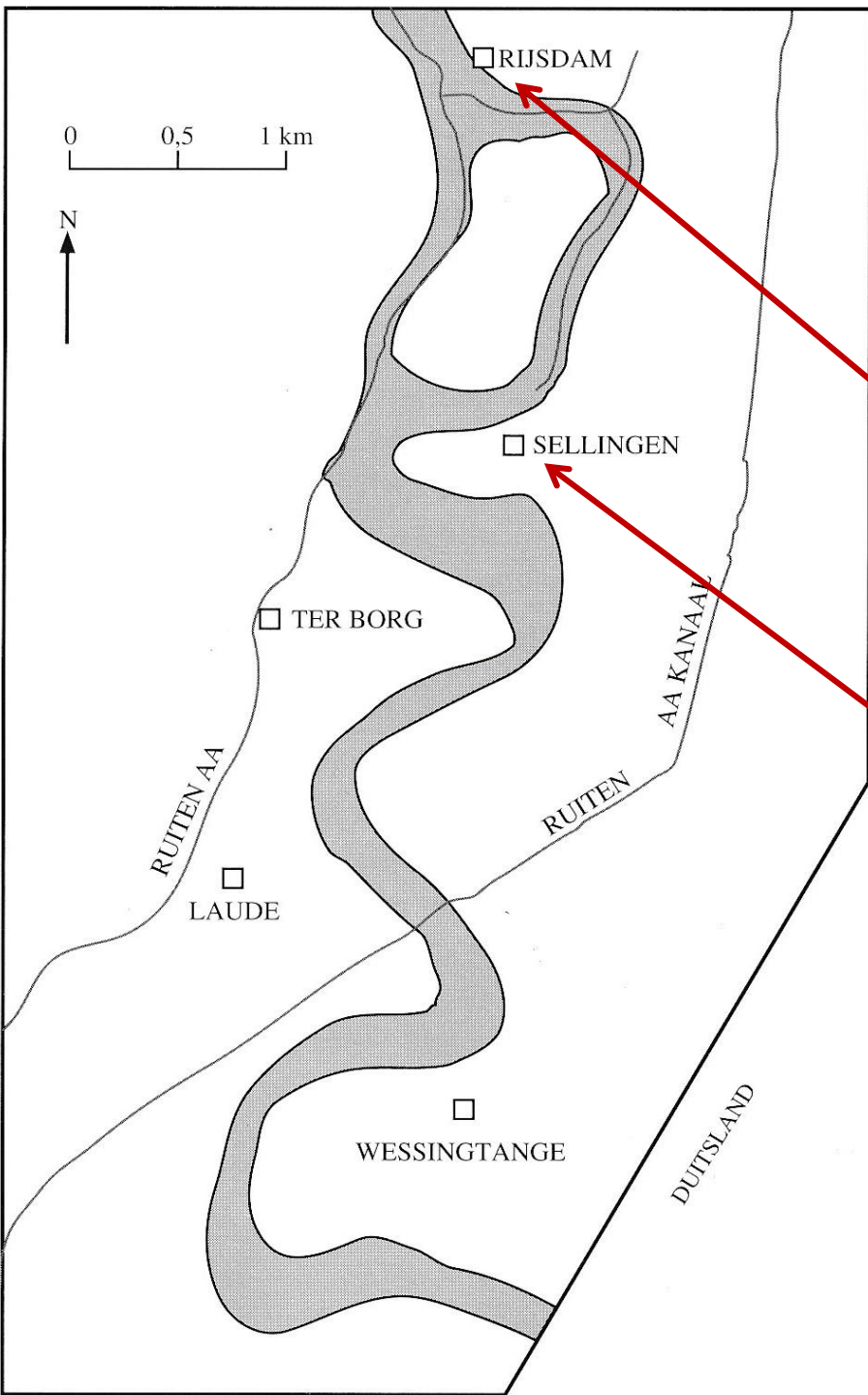
1908

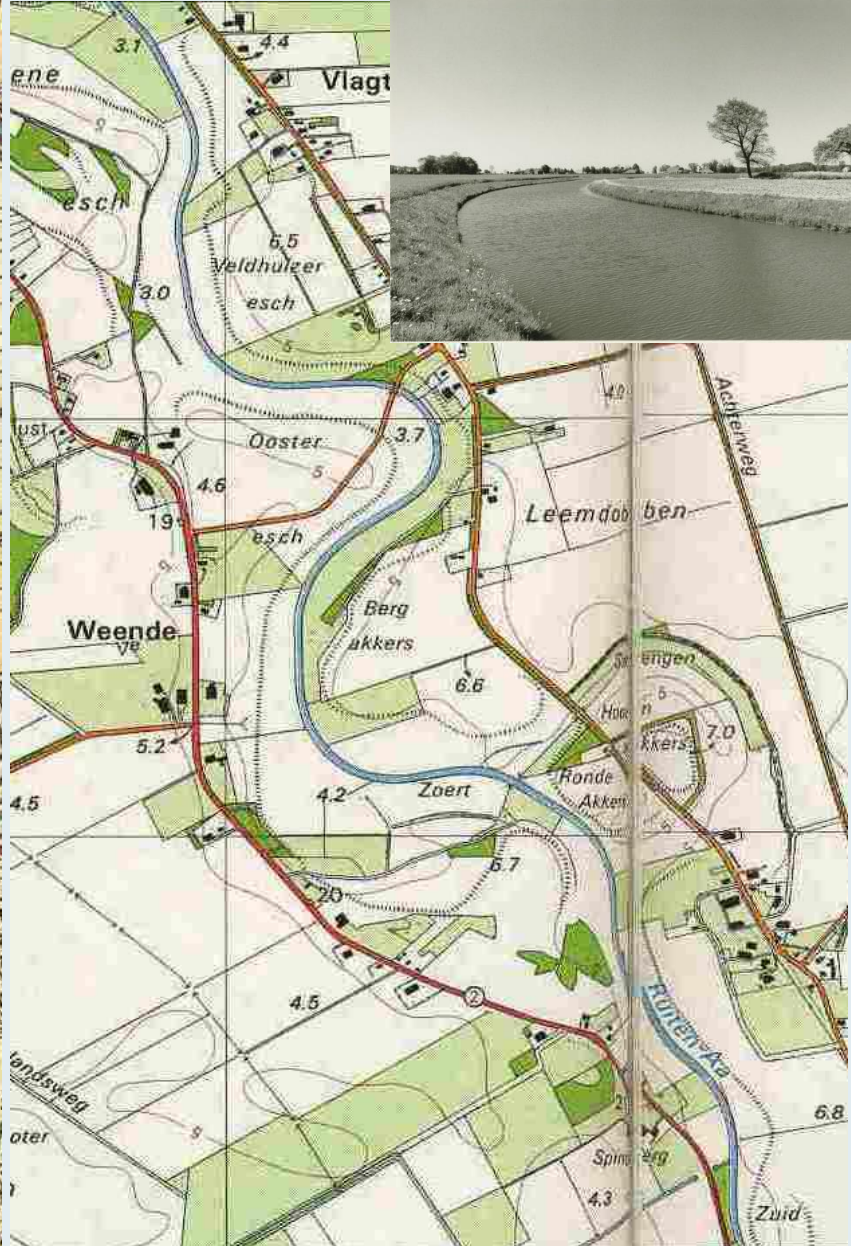
2014

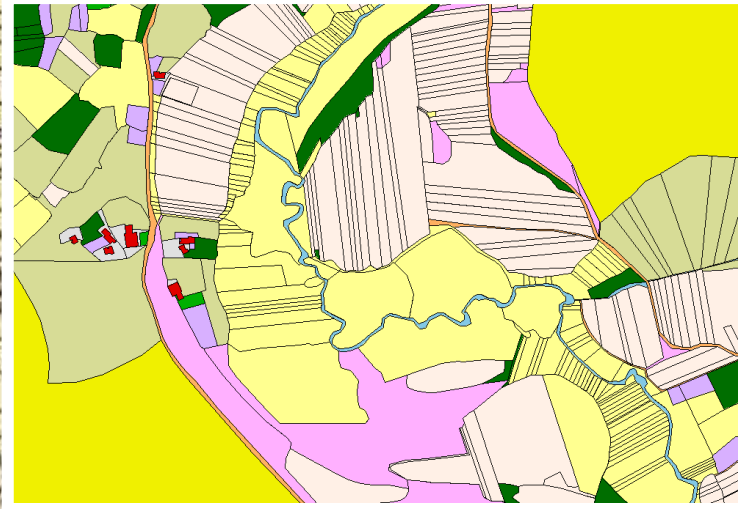
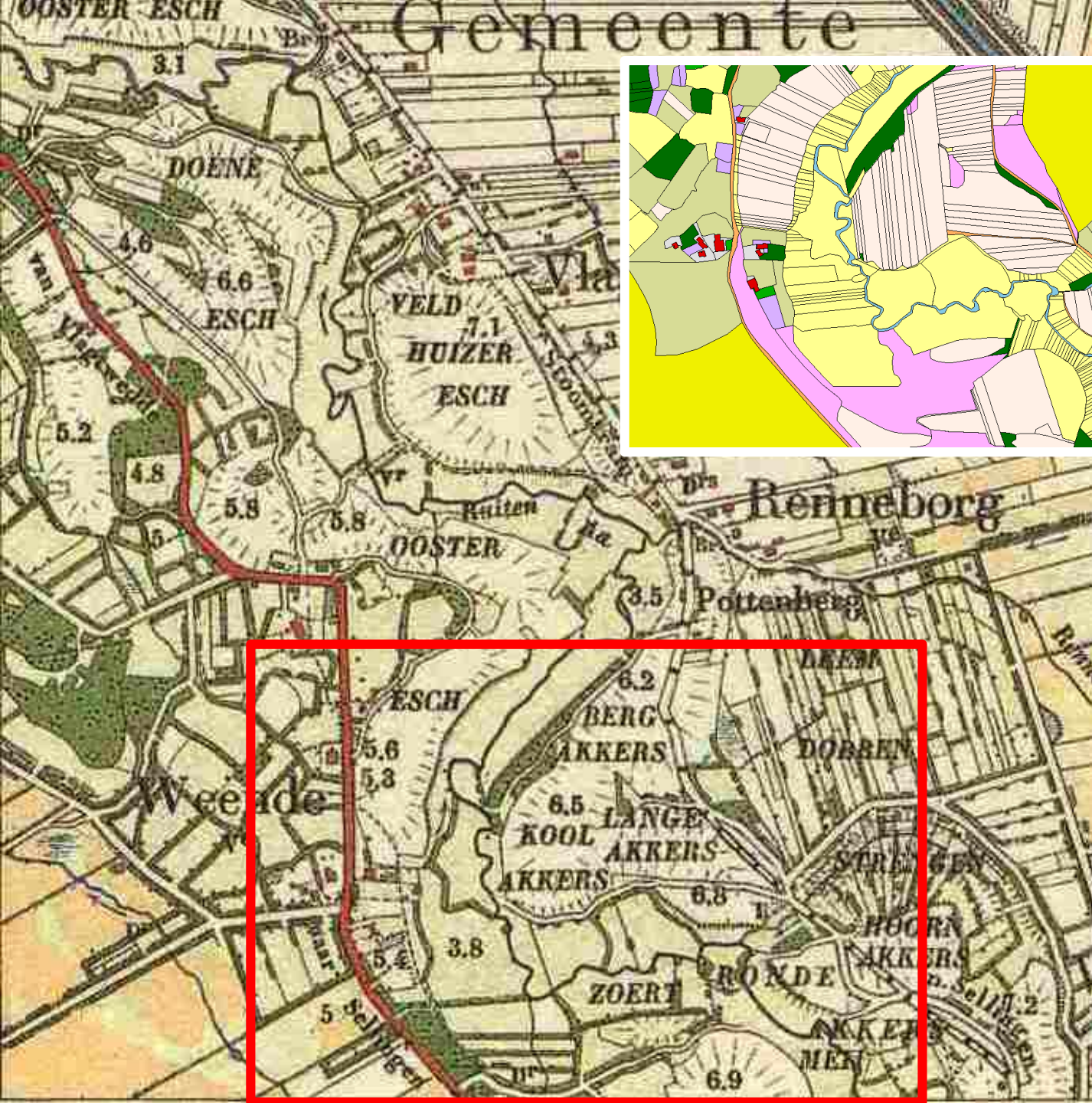
De (Overijsselse)
Vecht bij Ommen

Topografische
kaart 173
(1905)

Weende (Groningen) in 1902/1916, 1982 en 2005

Conclusie

Aan 'beekherstel' dient historisch landschapsonderzoek vooraf te gaan, om de beek, het beekdal en de relatie met het omringende landschap te begrijpen.

Alleen wie het landschap begrijpt, zou het mogen aanpassen.

Arne Haytsma en Bas van der Wal

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

stowa

Hans Bleumink

Auteur Handboek Beken en Erfgoed
Bureau Overland

Landgoederen en klimaatadaptatie

ruimte 020

Wim Haarmann (Provincie Noord-Brabant) & Dick Boland (Waterschap De Dommel)

Het klimaat verandert en ook landgoederen hebben steeds vaker last van wateroverlast en droogte. In deze werksessie gaan we aan de slag met een casus. We verkennen hoe landgoederen zich kunnen aanpassen aan het veranderde klimaat om de landschapshistorie te beschermen en tegelijk een bijdrage kunnen leveren aan een klimaatrobuust watersysteem. De provincie Noord-Brabant gebruikt de risicodialoog om het gesprek met het waterschap en terreinbeheerders aan te gaan. Zo kan een robuuster landgoed bijdragen aan waterbergingsopgaven en droogte verminderen.

Landschapshistorie in gebiedsprocessen

ruimte 028

Marion Geerink (Waterschap Vechtstromen) & Jantine Schinkelshoek (Eelerwoude) & Jeroen van Westen (Landschap en Kunst)

In een gebiedsproces kan landschapshistorie worden betrokken om draagvlak voor aanpassingen in het landschap te vergroten. In deze werksessie gaan we aan de slag met de casus van de Vecht bij Grambergen. We gaan in op de beleving van landschapshistorie en -elementen bij bewoners en welke mogelijkheden het nog kan bieden voor het gebied in het lopende ontwerpproces.

Watermolenlandschappen

plenaire ruimte

Hans de Mars (RHDHV) & Akke de Vries (De Waterfabriek)

Cultuurhistorische relictten kunnen een bijdrage leveren aan het oplossen van wateropgaven. In de werksessie gaan we in op hoe in het bijzonder watermolenlandschappen kunnen bijdragen aan het behalen van doelen voor ecologie, hydrologie en landschapshistorie.

Het Oude Diep met de elf gouden regels voor beekherstel en Landschapshistorie

ruimte Drentsche Aa

Jeroen Visser & Rolf van Toorn (Waterschap Drents Overijsselse Delta) & Jan Neefjes (Bureau Overland)

De elf 'gouden regels' uit het Handboek Beken en Erfgoed zijn ruimtelijke aandachtspunten om landschap en erfgoed in te zetten bij wateropgaven. In deze werksessie passen we deze gouden regels toe op de casus van het Oude Diep waar vanuit landschappelijk erfgoed is gekeken naar een nieuwe inrichting en beheer van het beekdallandschap. Met de gouden regels beoordelen we de gemaakte keuzes en krijgen we zicht op de knelpunten die zich bij beekherstel kunnen voordoen. Welke regels zijn relatief eenvoudig te behalen en welke juist erg lastig/onmogelijk?